

Rauno Haapaniemi, Ritva Haapaniemi

Sinne ja takaisin

Kalevin sota 1941-43

Sinne ja takaisin

Kalevi Haapaniemen sotapäiväkirja Saksan sotavoimissa 1941-43 sekä myöhemmin kirjoitetut muistelmat samalta ajalta.

Toimittaneet Rauno Haapaniemi ja Ritva Haapaniemi

© Rauno Haapaniemi & Ritva Haapaniemi 2022

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books on Demand. Norderstedt, Saksa

ISBN: **978-952-80-6276-9**

SISÄLTÖ:

TAUSTAA

SOTAPÄIVÄKIRJA SAKSASSA JA ITÄRINTAMALLA 1941-43

KALEVIN MUISTELMAT SAMALTA AJALTA

JÄLKISANAT

Taustaa:

Talvisodan jälkeen alkoivat Suomen ja Saksan välit lähentyä. Suomessa nähtiin nimittäin, että muut länsimaat eivät halunneet tai voineetkaan antaa turvatakuita Neuvostoliittoa vastaan. Saksan apua oli historiassa saatu jo itsenäisyyden alussa, kun jääkäreitä oli koulutettu Saksan armeijassa. Heistä tuli silloin valkoisten joukkojen johtoa. Niinpä hallitus antoi suostumuksen vapaaehtoisjoukon lähettämiseksi Saksaan kahden vuoden palvelukseen 14.4.1941. Värväys tapahtui peiteyrityksen, insinööritoimisto Rataksen kautta. Miehiä haettiin Saksaan "töihin". Erilaisten tilaisuuksien kautta lähes 2000 ilmoittautui. Heistä valittiin 1197. Saksaan siirryttiin Hangosta viidessä laivakuljetuksessa touko-kesäkuussa. Isä oli viimeisessä kuljetuserässä, joka lähti 4.6.1941.

Nämä joukot olivat eräänlainen uskollisuuden osoitus Saksan sodanjohdolle ja osaltaan helpottivat merkittävästi materiaalisen avun saantia Saksasta. Sitä tulikin paljon ja lisäksi noin 200 000 Saksan armeijan miestä otti vastuun pohjoisesta rajastamme. Siksi vapaaehtoisjoukkoa on kutsuttu myös Panttipataljoonaksi. Suomalaisten toiveena oli liittää joukko Saksan kenttäarmeijaan eli Wermachtiin, mutta saksalaisten tahto oli, että suomalaiset, kuten muutkin vapaaehtoiset muista maista, ovat joukkona osa Waffen-SS joukkoja. Tämä armeijan osa oli eliittijoukko, joka sai parhaimmat varusteet ja kovan koulutuksen, sekä myös poliittista koulutusta. Waffen-SS liitettiin 1940 osaksi kenttäarmeijaa ja taisteli rintamalla, yleensä etulinjassa, siellä missä oli kova paine.

Kun Suomessa oli tiedossa Waffen-SS koulutuksen poliittinen puoli, niin lähtijöiden joukosta pyrittiin karsimaan äärioikeistolaista ainesta. Suuri osa olikin lukiopoikia ja menetetyn Karjalan asukkaita, tavoitteena puolustaa Suomea -ja vastustaa Neuvostoliittoa. Saksasta katsottiin saatavan sen ajan parhaan sotilaskoulutuksen. Poliittiselta koulutukselta joukot saivat olla melko rauhassa. Lähdön aikaan oli Suomessa välirauha voimassa.

Vapaaehtoiset olivat osa Wiking divisioonaa, sen Nordland rykmentissä. Lopullinen nimi oli "Finnisches Freiwilligen Bataillon der Waffen-SS".

Suomalaiset, toisin kuin muista maista tulleet olivat omassa osastossaan. Noin puolen vuoden koulutust annettiin ensin Wienissä ja Stralsundissa. Maastokoulutus suoritettiin Gross-Bornissa Itä-Pommerissa. Kulttuurien törmäyksiä tuli. Suomalaisilla oli tottumista preussilaisen kuriin ja aluksi oli paljon ongelmia. Suomalaisjoukko sai kuitenkin erioikeuksia, sopeutui ja myöhemmin joukko sai kovan maineen taistelukentillä. Taistelutie oli pitkä, halki nykyisen Ukrainan aina Kaukasus-vuorille, nykyisen Georgian lähettyville. Professori Mauno Jokipii on tutkinut paljon pataljoonan historiaa. Hän kuvasi joukkoja näin: “Waffen-SS:n suomalaispataljoona oli sotansa loppuvaiheessa elokuusta 1942 huhtikuuhun 1943 muuan hurjimpia suomalaisia iskujoukkoja, mitä koskaan on muodostettu, tehokas, kova ja epätoivoisiltakin näyttävissä tilanteissa lannistumaton”.

Saksassa joukoista kaatui 256 miestä ja Suomessa Jatkosodassa vielä 113, yhteensä 369 miestä. Tappioluku on suuri.

Tämä teksti on alkuperäisenä kalentereissa Kansallisarkistossa, jonne (silloiseen Sota-arkistoon) isä itse ne vei. Aineistoa on käytetty ainakin Jokipiin tutkimuksissa. Toisen osan kirjasestamme muodostaa isän muistelmat, jotka on julkaistu 2004 Veljesapu ry:n lehdessä.

Itselleen säästettyjen käsinkirjoitettujen kopioiden alkuun isä on merkinnyt: “*Kirjoitettu alkuperäisen mukaisesti puhtaaksi syyskuussa 1965.*”

Huomautus: Joitain saksankielisiä sanoja tai ihmisten nimiä on ollut vaikea tunnistaa ja kirjoittaa oikein, joten niissä voi olla vääriä ulkoasuja. Pahoittelemme.

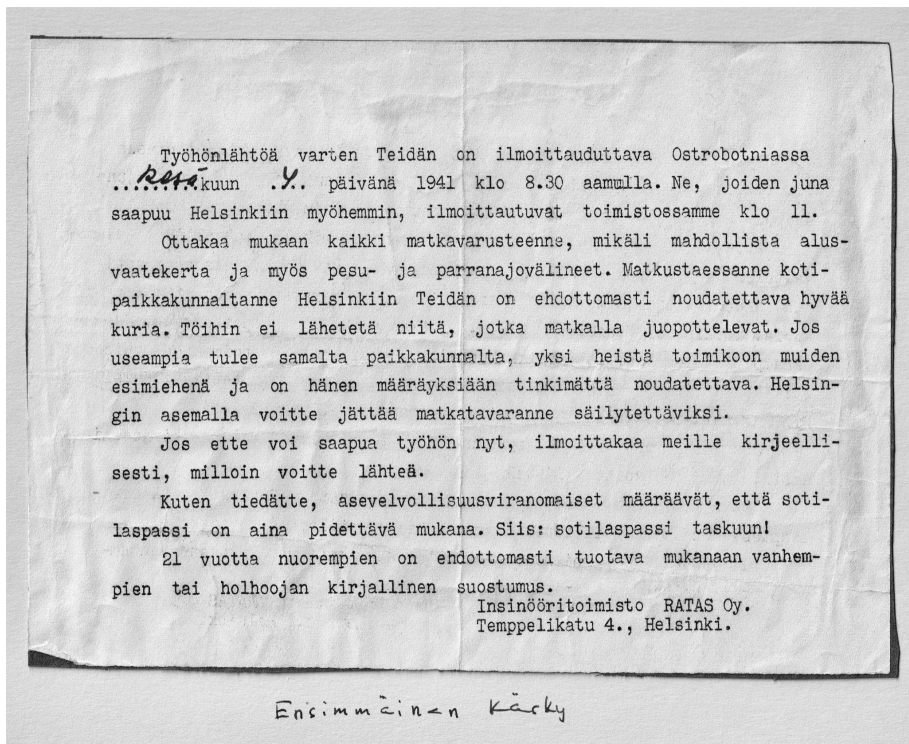
Kalevin lapset Ritva ja Rauno Tammikuussa 2022

SOTAPÄIVÄKIRJA Saksan sodasta 1941-43 (Suluissa olevat myöhempiä täydennyksiä)

5. kuljetuserä

v. 1941

Kesäkuu

4 pv ke Lähtö kello 6.37 (juna Riihimäki-Helsinki). Yö verhoilukoululla
(joukkomajoituksessa). Juhlahetki Ostrobothniassa.

5 to 8.05 - junalla Turkua kohti. Klo 16.00. lähtö merelle Turun satamasta.
Laivoja, kaunista saaristoa. 21.00. sisälle. Auringonlasku. Vähän keinuttaa
merellä.

6 pe Ylös silloin kun huvittaa. Kaihoa. Pientä keinutusta. Aamulla satamaan. (Matkalla oli myös harjoituksia sukellusvenehyökkäyksiä varten)

7 la 4.00 Neufahr Wasserissa Danzigia katsomassa. 3.20. (ip) lähtö Stralsundiin (junalla).

8 su Stralsundissa klo. 9.40 SS-kasarmilla. Ensi kokemuksia Laine, Salomaa.

9 pv m 6.00 herätys ss-kasarmilla. Tavallista kuppautusta. Tosin mitä tehdään, tehdään tuulemalla. Edelliset lähti 8.30 Wieniin. Leffassa 20, pakollinen vapaaehtoisuus (koski elokuvakäyntiä).

10 ti "Aufwärts", pukeminen, maata jälleen. Saatiin vähän varusteita. Verrattain rauhallista. Kaikki hyvin, jollei Irma (silloinen koululaisrakkaus) muistuisi liian paljon mieleen.

11 ke Tavallinen päivä. Saksalaisia kom. sanoja ja jv:tä kentällä. Varusteita ja niiden kuntoon laittoa. Punaisen ristin keräys pak. vap.ehtoinen. Lääk. tarkastus. Jonotusta.

12 to Tavallista liikkuvampaa jv-harjoitusta. Heikotti hieman. Kovaa touhua. Varusteiden kuntoon laittoa. Leffassa 25 st. Tiedoitettu lauantain lähdöstä. Käyty parturissa. (oli pakollinen)

13 pe 5.45 herätys. Kasarmissa aamusiivous - jynssäystä aamupäivällä. Matkatouhua. Tupajyskynä. Sotilaskirjat, tuntolevyt saatu no 244.

14 pv la 5.30 herätys. 7.30 matka kasarmilta alkoi. Junassa 9.00. 9.24 tasan lähti juna. 18.00 Berliinissä 0.00 lähtö Berliinistä.

15 pv S 6.15 Dresdenissä. 10.21 lähtö D:stä Ruokailu Praha. Yöpyminen 1 neliön alalla.

16 pv Ma Yö pientä horrosta. Vielä kaukana Wienistä. Brünn-verratan suuri kaupunki, ruokailu. Nukuttu kaikissa mahdollisissa istuma-asennoissa.

17 pv Ti 5.40 tulimme Wieneriin, ruokailu. 7.25 näin Tonavan. Oli sininen vivahdus, mutta muuten ruskeanharmaa. 8.00 tulimme ss-kasarmille. Wienissä tuttuja poikia. Ruoka hyvää.

18 pv Ke Herätys vasta 6.30. Jaettiin uudelleen osastoihin. Jouduin I kompp II joukk. I ryhmään. Tupaani no: 193. Tuvan vanhin Käppi. 22.30 hiljaisuus. Saksalaiskuri rupeaa ilmenemään. Hieno kasarmi.

19 pv To Herätys jälleen 6.30. oikeata saksalaista kiirettä ja kenttäpalvelua. Saksankielen oppitunti. Nähtävästi opetuksen alkua.

20 pv Pe Herätys klo. 6.30. Illalla jynssäystä Saksalaista jv:tä

21 pv La Herätys taas 6.30 Kylvyssä. Tupajyskynä. Hiljainen lauantai-ilta

22 pv Su Tänä aamuna hyökkäsivät Suomi, Saksa ja Romania Venäjälle. (sikäläinen tieto) Intoa täynnä. Ei toivoa rintamalle.

23 pv M. 5.00 herätys. Nyt vasta tuntuu saksalainen höyky. Maahanmenoa, ryömimistä, konttaamista ym. Kirje äidiltä.

24 pv Ti 5.00 - 22.00 Yhtämittaista juoksua. Nyt vasta alan aavistaa saksalaista tahtoa. 5 tuntia maatameno, mutta ruoka on kyllä hyvää.

25 pv K Jos mahdollista, niin vieläkin rankempi päivä kuin eilen. Illalla oli hauska Wien Verehren näytös. - Poliittinen oppitunti.

26 pv To Ei erikoista mainittavaa. Hinlegen (maahan-ylös) 3t.

27 pv P "Hinlegeniä" vielä vähän. Kyllä siitä jo tarpeeksi saikin. Hyi olkoon.

28 pv La Suom. upseerit osoittivat olevansa tuntemattomia psykologiaa kohtaan. Munaus heille. Muuten tavallista.

29 S Praterissa Wienin meno ihmettelemässä. Suurenmoista. (Käynti oli ryhmittäin)

30 pv M Saatiin kiväärit. Kentää (jv:tä) ja maahanmenoa. Illalla santsia laulun johdosta. Hieman rankka päivä.

Heinäkuu

1 pv Ti Hinlegeniä, ampumakoulutusta. Santsia laulusta. Ei erikoista.

2 pv K Tänään piti lähteä Stralsundiin. Ei kuitenkaan lähdetty. Helppo päivä kaikin puolin pitkästä aikaa.

3 pv To Kova päivä kuitenkin ei tavanomaisuudesta poikkeavaa tapahtunut.

4 pv Pe Myrsky käynyt. (Santsia) Kaikki sekaisin, mikä yleensä voi olla sekaisin. Ankara työpäivä.

5 pv L “Vähän lauhtuvaa” Kaasumyrkytys. Kokeiltiin naamareita. Oltiin ilmanikin vähän. Julmaa meininkiä.

6 pv S Matkalaulua koko päivä. Lähtö epävarma. Ehkä huomenna. Luonnonhelmassa I:a muistelemassa. Kaihoa.

7 pv M Herätys 4.50. Lähtö Wienistä klo 12.45. Härkävaunuissa. Heittelehtimistä.

8 pv Ti Tavallista jyryytystä. Illalla ihana näky Berliinissä valonheittimien loimutessa. Tulo kello 10 (ip). Lähtö 12.30. (yöllä)

9 pv K 8.20 jälleen Stralsundissa. Kurja marssi. Makaamista klo 17. Majoitus vintille. Siis 48+ Kaikkiaan kasarmilta kasarmille.

10 pv To 5.30 herätys. Tavallista aamuvoimistelua, so. “hinlegeniä”. Uusi muutto. Iso tupa ilman sänkyjä.

11 pv Pe Ei erikoista. Tav. päivä. Pieni aamuvoimistelu. Iltapäivällä oli hauska urheilupäivä. Ensimmäinen täällä.

12 pv La Suomen sot. attasea ev. Horn ja maj. Riekkö tarkastivat patlj:nan. Kauniita sanoja. L.M.G. (kevyt kk) tuotiin komppaniaan.

Notizen (Viikkokommentti)

Viikko aika tiukka. Ei edes aikaa kirjoittaa kotiin. Ei erikoista opittu. Matkaväsytys ohi. Matka kesti vain vajaa 2 vrk:ta.

13 pv S. Herätys klo. 6.00. Palvelusta puoleen päivään. Äidiltä tuli kirje. Iltapäivällä vapaa. Pientä opiskelua.

14 pv M Koko aamupäivä kentällä. Iltapäivällä taas oppitunteja. Myös poliittinen oppitunti. Suomalaisia lehtiä ensi kertaa.

15 pv Ti Tst-koulutusta 7-11. Iltapäivällä oppitunteja. Illalla varieteenäytäntö, Saksan kuuluisin levylaulaja Lale Andersen.

16 pv Ke Hammastarkastus, Tst-koulutusta. Ei erikoista.

17 pv To Ei erikoista. Vain tavallista koulutusta.

18 pv Pe Ampumassa koko päivän, 6 lauk. kahdessa ryhmässä.

19 pv La Muuttotouhua koko päivän. Illalla suuri yllätys. Sain Irmalta ensimmäisen kirjeen ja niin ihanan.

Viikolla huomattavaa: Koulutus suurimmalta osalta tst-koulutusta.

20 pv S. Aamupäivä helppo. Muuten olen lukenut I:n kirjettä koko päivän. 3 kirjettä kirjoitettu.

21 pv M. Taas ampumaan. Jäin kaiken lisäksi pinnaa vaille vaatimuksen 24 pist.

22 p Ti Aamupäivä maastossa avomuotoja. Iltapäivä tavallinen.

23 pv Ke Ampumassa

Kirja sisältää Kalevi Haapaniemen sotapäiväkirjan ja myöhemmät muistelmat sotavuosilta 1941-43 Saksan armeijassa Itärintamalla.

Kalevin tarina jatkuu kirjassa Ritari ja Tähtisilmä-unelma onnesta.

BoD

9 789528 062769